

La Tria dels Professors

Curs 2015-16

Taller Narrativa.

Gerard Prohias

Clotilde Martínez i Colomer.

EL PI

Ara fa trenta set anys, una llavor voladora de pi anomenat pinyoner, va ser transportada per una forta tramuntana fins aquest indret obac de terra sorrenca. Ves a saber de on provenia. Llavors jo era només una llavor sense enteniment i sense coneixements geogràfics. Volava amb total inconsciència deixant-me emportar per la corrent d'aire com ho podria haver fet mentre navegava per la rambla de qualsevol riu. Em vaig deixar portar confiant amb la

sort del meu destí. Perquè torturar les meves neurones amb pensaments inútils? Perquè emplenar el cervell de cabòries estèrils que no portaven a res? Trenta set anys! Com passa el temps. No sé de on vaig venir, sé que soc de l'Empordà i punt.

Aquell mes d'octubre va ser força plujós cosa que em va permetre arrelarme a consciència. No vaig ser ben rebut, tot sigui dit, perquè aquest parc ja tenia pobladors que el creien seu per sécula seculorum.

D'un costat, a la meva esquerra si mirem cap a llevant, ben arrelades, es poden veure una vintena d'alzines centenàries. Semblen ser una petita avançada del que es el bosc que comença allà prop. Un alzinar espès i fosc, amb un sotabosc embullat d'arbustos i lianes, on els nens de la zona creuen, a ulls clucs, que habiten ogres geperuts, boca-rugats, plens d'engrut, de berrugues i de ferides que els hi travessen les galtes amb l'aspecte de cosits de sac. Ogres que estan esperant que es portin malament per travessar el camí en la foscor profunda d'una nit de lluna nova, per anar-los a castigar per les seves malifetes. La veritat es que des de el meu lloc estant, no les he pogut contar mai be i no sé si elles m'ho haguessin aclarit, però tampoc he volgut preguntar-ho, perquè la veritat sigui dita, jo els hi parlo el mínim, lo just. Son altives i se senten orgulloses d'haver poblat la zona des de fa alguns centenars d'anys, quan les cases estaven lluny, quan ni tan sols les albiraven des de la seva alçada majestuosa que ja rondava, en el moment de la meva arribada, els quinze metres.

De l'altre banda de la placeta, si es que se li pot donar aquest nom a un tros de terra abonyegada plena d'arrels, amb sorra, fullaraca i glans que ningú recull i de la que l'Ajuntament no fa el menor manteniment, i com si es tractés d'exèrcits enfrontats, ven arrengrerats i en formació de deu per línia, hi ha trenta plàtans espigats, que asseguraven van arribar amb el mateix Napoleó i que em miren des de la seva alçada presumint de la possible nacionalitat francesa. Més els hi valdria haver llegit una mica, si foren una mica "llegits" com diem per aquestes contrades, sabrien que el

2

francès que va plantar-los era en realitat un general català, del exercit de Napoleó, això sí, però català i alcalde de Perpinyà.

No es que jo ho hagi llegit, no vull posar-me medalles que no em corresponen, la veritat es que vaig sentir una conversa que em va semblar interessant entre un avi i el seu net, i vaig parar la orella.

L'avi prenia la fresca còmodament assentat en el meu banc de fusta, mentre el net, un nen rodonet de galtes pigallades i pantalons de golf una mica galdosos, donava puntades de peu a una pilota de bàsquet que no gosava queixar-se. Cansat de la duresa del cuir i amb els dits violats per la pressió d'unes

sabates que li anaven visiblement petites, va decidir seure una estona al costat de l'avi.

Saps, li va dir l'avi acaronent-li els peus i acostant-te'ls hi la boca per escalfar-los amb el seu alè mentre els mantenia fora de la presó de cuir i cordons, aquells arbres, son plàtans, no plataners, plàtans i encara que la fama de portar-los fins aquí es de Napoleó, va ser un tal Francesc de Palmerola qui ho va fer, un general amic d'un dels meus avantpassats, que lluitava a les ordres del francès i que a més de general era batlle de Perpinyà.

Veient que el nen no li feina cap cas ja que la única cosa que l'interessava era guarir els seus peus, es va ficar les mans a la butxaca de l'americana de xeviot i va treure una cartera de pell, tacada pel temps i desgastada per l'ús per comprovar que duia algun diner. Anem, li va dir a mitja veu, cansat i amb resignació, ara mateix comprarem unes sabates del teu número.

Aquella conversa va tenir lloc quan jo amb prou feines tenia un any, així doncs, va ser pràcticament una conversa a cau d'orella. Em va emocionar i em va fer pensar en el meu futur, en aquell destí desconegut que anava prenent forma. Vaig veure clar que havia nascut per ser testimoni de la quotidianitat de la gent d'aquell parc, de les seves vivències i dels seus records, des del meu anonimats. Sempre i quan, es clar, els expressessin asseguts al meu banc de fusta, un banc que a més de que té respall, es l'únic de fusta del parc. Tots els altres bancs son de pedra. No es per presumir, però molta gent es baralla per pogué seure al meu banc i gaudir de la meva ombra justa i mesurada. A canvi, jo, els resguardo de les inclemències del temps.

Vaig ser tan simple, tan il·lús, que els hi vaig fer saber els meus somnis a les alzines. Era una nit que no podia dormir per causa d'una lluna plena enorme, que em mirava de front i que havia decidit il·luminar la plaça com si fos un escenari, on nosaltres els arbres, érem els actors amateurs i maldestres d'un obra sense argument. Es van posar a riure tan fort, que el bellugueig de les fulles es va anar transformant en fortes convulsions mentre que els seus troncs semblaven ondular-se i amb la seva remor

3

varen despertar als plàtans. El bullici va ser espectacular quan els plàtans es varen afegir a les riotes just en el moment que les alzines em deien que a partir d'aquell moment, els hi digués Quercus si volia que em fessin cas.

Si voleu que os ho digui, tots plegats, alzines i plàtans, son una colla d'avis tivats envejosos de la meva joventut, ni més ni menys.

La primavera d'aquell any, el que vaig nàixer, va arribar impulsiva, forta, prenent-li la davantera a l'estiu, feia suar la gent que no l'esperava tant calorosa. Aquella suor era molt molesta, era una suor llefiscosa que s'adheria als bancs on seia la gent per resguardar-se d'aquella calor primerenca i arribada a deshores. Però aquella calor d'hivernacle tant molesta per la gent, feia que jo anés creixent darrera d'aquell banc de fusta pintada de color verd. Llavors era tant sols una tija feble que apuntava cap el cel

buscant el sol que apareixia i desapareixia entre les fulles de les alzines. Però ja tenia consciència de que seria un p,i dels que en diuen pinyoners, mentre deixava passar el temps i observava aquells atribolats mortals, eixugar, mig avergonyits, el banc on havien segut, amb el seu mocador de butxaca que tornaven a guardar, ven plegadet, a la bossa o a la butxaca, que acabaven per enllefernar tant sí com no.

Era primavera i les alzines presumien de les seves flors que aquell any lluïen un groc inusualment brillant, que ja al mes d'abril i ajudades pels forts vents, ora d'aquí, ora d'allà, escampaven la seva llavor intentant prenyar les terres de l'Empordà que encara els hi quedaven per conquerir.

.....

1988. Ja feia set anys que les pinyes penjaven de les meves branques que havien format una espècie d'ombrel·la arrodonida i amb una certa semblança de gorra de cop. Em faltava poc per complir els deu i encara no passava dels dos metres d'alçada.

Amb desesperança i quasi amb resignació veia com les meves previsions de pogué tractar de tu a tu als companys de parc, es segaven per moments, s'estaven convertint pràcticament en quimeres. Fum negre volant en una nit verge de lluna.

Aquella nit precisament havia somiat que les alzines eren ciclops i els plàtans titans d'enormes peus a cada arrel, que calçaven botes de muntanya de mesura excepcional, que havien unit les seves

forces per trepitjar-me com si fora un petit i humil escarabat o estronxar-me com les pedregades fan amb el blat.

4

Vaig despertar bruscament tement que la resina, qual suor, caigués sobre algun pobre humà que sobtadament, hagués decidit seure sota meu. Però allà no hi havia ningú. Feia força fred aquell mes de febrer, la gebrada emblanquinava les fulles i feia que les pedres lluïssin qual estels caiguts, sota un cel excessivament blau, totalment orfe de núvols. Tot i la fred, se'm feia estranya la manca absoluta de gent, sempre hi ha algun agosarat que decideix respirar aire pur i fer una estona d'exercici a pesar de la baixa temperatura. Per no parlar dels sacrificats humans que porten els seus gossos a fer les naturals necessitats fisiològiques dues vegades al dia.

Tot el dia va ser estrany, no va passar ningú pel parc, ni joves ni vells de cap edat. Només els ocells s'atrevien a xiuxiuejar les seves cursis melodies en mig del brogit del cant ensordidor de les fulles que el vent feia anar d'un costat a l'altre sense decidir-se a prendre un rumb.

Per fi, dues dones, ja grans, que no sé pas de on varen sortir, es van atansar al banc perquè una d'elles serrés fortament els cordons de les seves sabates que portava mig descordades. L'altre, mentre, es va fixar en mi i no se li va ocórrer res mes que

comparar-me amb el pi de les tres branques, tan lleig però tant important -va dir- mentre que jo, allà present, palplantat al bell mig d'un parc abandonat de la ma de Deu, era petit, però gentil i vistós.

L'altre dona li va fer saber que no tenia idea de que li parlava, o sigui que ella, amb unes ganes tremendes de fer-se escoltar, va seure prestament al seu costat, va acomodar i allisar-se les faldilles, i, mentre li endreçava quatre bles del seu cabell platejat amb el palmell de la ma, li va parlar d'aquell pi que havia acollit a Jaume I sota les seves branques.

Li va dir que llavors, aquell pi de tres branques encastades en un sol tronc, era un dandi entre els arbres, jove, corpulent i d'una gran ombra protectora. Li va explicar com en els seus somnis, el tal Jaume, va albirà un futur en el que el seu regne també tindria tres branques que naixerien d'una sola arrel: el Principat, El País Valencià i les Illes.

Segons ella, d'aquell arbre tant gloriós, que havia arribat a tenir una circumferència de sis metres, només quedava l'esquelet, esprimatxat i feble, un ombra d'aquell passat gloriós, que amb prou feines podia suportar les tres branques, però que era visitat tots els anys el mes de juliol per celebrar l'aplec dels Països Catalans. Fins i tot Jacint Verdaguer, Mossèn Cinto – va recalcar - li va dedicar un poema. Li semblava estrany que l'amiga no conegués la història.

El soroll de les trepitjades es va anar allunyant junt amb la seva xerrameca i els seus riures continguts, mentre avançaven a pas lleuger i de bracet cap un lloc, proper o llunyà, però totalment

desconegut per mi.

5

Al final, aquell dia en principi tan buit, s'havia emplenat de coneixement, ja tenia una historia nova per recordar.

.....

Corria l'estiu del 2003, i l'ombra de la meva copa era com el cercle d'una ombrel·la projectada sobre el banc de fusta verd, des de els meus cinc metres d'alçada tesa i rectilíniament perfecta.

Els dies, llargs i assolellats, presumien de lluïssors de colors fulgurants, s'escampaven entre les fulles, es reflexàven a les pedres i s'expandien per la boira que formava la calitja estival com si foren cues de gall dindi reial, flonges, vaporitzades i exposades en tota la seva magnificència pel gaudir dels visitants del parc.

Els braços i les cames de la gent, inusualment morenes, sobreixien sense pudor de la poca roba que duien.

Les alzines, si he de ser equànime, proporcionaven la majoria d'ombra al parc. Suportaven sobre el seu tou de fulles, el pes d'un sol de solemnitat que insistentment intentava travessar-les per pogué arribar fins a la barreja humana que envaïa el parc amb

intenció, precisament, de resguardar-se d'ell.

Els plàtans semblaven absents, dormitaven, com si així evitessin sentir la calor, però les seves fulles, com si foren papallones, aletejaven amb un suau balanç quasi musical i afegien una brisa fresquívol que es desplaçava per sota les ombres, ajudant a baixar algun grau la tòrrida temperatura.

La mainada, com si foren immunes als quasi quaranta graus, jugaven inconscients, perseguint o arrossegant tota mena d'objectes, però els seus acompanyants quedaven estesos en quan trobaven un banc per ocupar i en cas contrari, no s'ho pensaven gaire per asseure-hi directament a terra sota algun dels arbres. Parlaven poc, havien perdut una mica l'esma i la verborrea d'estacions més fredes.

Sort en teníem de les nits de pluja. De vegada en quan ens veiem afavorits per algun xàfec impacient o una pluja tranquil·la i refrescant, que al besar el terra calent del parc desprenien un petricor espès i alhora volàtil que l'envaïa perfumant-te'l de forma intensa. Aquell moment, tot i ser breu, ens impregnava la pituitària delectosament.

6

Son tant curtes les nits estiuenques, que amb prou feines tenia temps per emmagatzemar les històries que durant el dia

s'escolaven per la meva escorça, gris i rogenca alhora.

El banc de fusta de color verd, seguia allà sota i tenia sempre una concurrència una mica especial, excepcionalment culta i refinada.

M'hagués agradat que algú d'ells, al mirar-me, s'hagués sentit tant inspirat com en Miquel Costa i Llobera quan va escriure el seu poema "Lo pi de Formentor", però no, es veu que no inspiro poemes a la gent, només els hi faig venir al cap, dites, històries o poemes sobre d'altres pins.

Es el destí, ja ho hem parlat.

Parlant del pi de Formentor, aquest poema, ja l'havia escoltat feia anys, però quan veritablement em va impactar, quan em va fer venir una escorça de gallina, va ser quan li vaig sentir recitar, assentat al banc de fusta, a un jove imberbe, alt i prim, monitor d'escoltes. Portava amb ell una colla de nens i nenes, una quinzena a primer cop d'ull, amb pantalons curts de peto, camises a quadres i gorres amb visera sobre el clatell, que el guaitaven embadalits. Els seus ulls infantils semblaven dir-li: explica el que vulguis, nosaltres et creurem. En aquell moment, mentre els nens seien a terra i ell els parlava des de el banc estant, amb aquella nímia diferència d'alçada, i amb el reflex daurat del sol sobre els seus cabells enrinxolats, aquell noi, era Deu per ells.

Mai oblidaré aquelles expressions revolades, però tampoc, la primera estrofa del poema:

Mon cor estima un arbre! Més vell que l'olivera Més poderós que el roure Més verd que el taronger

.....

L'ambient es carregós, una mescla de boira, xafogor i reflexes d'un sol que es nega a il·luminar el matí. Ombres fugisseres que deambulen pel parc, van de les alzines als plàtans i dels plàtans a les alzines, fins que s'emboliquen al meu tronc esquivant les branques carregades de pinyes.

Son cinc. Tres d'ells, els que porten carpetes i útils d'escriptura, son joves, calculo que cap ha sobrepassat els trenta cinc. Texans, motxilles, sabatilles d'esport.

7

Els altres dos, amb vestit i corbata, una de llaç, deuen passar dels seixanta. Cabells retallats, mans a l'esquena, sabates ben embetumades. El sol reflexa les seves imatges tornant-les endolades, projectant-les cap a terra i escampant-les pel substrat humit, s'arrossequen qual esperits sortits d'una fosca claveguera, s'entrellacen de tal forma al meu entorn que he sentit un neguit tant anguniós que se m'han arrufat les branques. He parat atenció al que deien, però no com altres vegades, ara no sentia la coïssor de la impaciència per conèixer una nova història, per aprendre,

més aviat he sentit un calfred. Fins i tot he sentit por. Estava claríssim que parlaven de mi i d'aquell osta que des de fa un temps conviu amb mi. Els tres parlaven alhora, volien imposar les seves raons a força d'apujar el volum i refermar el to. Es notava que volien quedar bé amb aquells primmirats amb corbata. Les paraules s'embolicaven les unes amb les altres - protecció d'arbredes, infracció greu, Califòrnia, Phytosphora, patata- total que no entenia res amb aquell embull de veus engolades i gesticulacions absurdes i extremadament exagerades, al més pur estil napolità.

Sort en tinc que un d'aquells senyors ben vestits, tampoc entenia res de res i li ha demanat al jove de la barba, que els hi aclarís la situació.

Aquest bolet – ha dit, mentre somreia orgullós d'haver estat escollit- es un fong patogen de la família dels de les patates, molt conegut a Califòrnia que en aquest moment, degut a la seva arribada a les nostres contrades, està sent estudiat a les Balears. Fins ara, queda provat que ha pogut amb roures d'arreu i alzines de la serra de Tramuntana, però mai s'havia vist en un pi.

El senyor de la corbata de llaç, ha deixat anar un sospir, tant fort, que ha fet moure les meves agulles.- Ens hauríem de demanar si val la pena salvar-lo, l'Ajuntament no està per despeses inútils.

El jove de la barba, content de pogué tornar a intervenir, ha tret uns papers de la carpeta i amb un posat seriós ha llegit un formulari que segons ell, ajudaria a resoldre el dubta:

Es autòcton? Es gros i gran? Es interessant per l'ecosistema?
Es interessant per els ocells de la zona?.....

El cel, blau fins a la transparència en aquest moment, ha començat a ennuvol·lar-se. Em sembla veure gotetes de rosada sobre algunes pedres, que be podrien ser llàgrimes d'aquest parc, dels seus ocells o del meu banc, que intueixen el que està a punt de succeir. Deixo d'escoltar, tot està meridianament clar, la meva fi arriba de la ma d'un bolet.

8

Era tant maco quan va créixer als meus peus! A mi en va fer feliç tenir un nou company, un nou amic a qui explicar les coses que m'havien passat. Aquell bolet de quasi mig metre, lluïa un gran barret del color del fum de la xocolata calenta i era l'admiració de tot aquell que venia a seure al meu banc de fusta. Durant els darrers mesos, gràcies a ell, jo havia estat fotografiat quasi a diari. Fins i tot varem sortir a una revista del poble. Érem l'enveja de plàtans i alzines. Qui hauria dit que aquella felicitat seria tant efímera i tant esgalabrant.

Morir per un bolet es molt més romàntic i molt més estètic, que morir buidat per un exercit de termites famèliques i ja no parlem de quedar rostit i negre com el carbó, a les mans d'un llamp fulgurant un dia de turmenta. Moriré den peus. es preferible morir den

peus que viure agenollat. Ho varen dir Emiliano Zapata, El Che i La Passionaria, jo no havia de ser menys.

Els dos homes de l'Ajuntament i dos dels nois marxen a dinar, estan dirimint quin serà el sistema més adient per desfer-se de mi el més prest possible, no sigui que ho encomani als altres arbres del parc, han dit. Que sí son importants.

El mes jove s'ha quedat, Ha obert la motxilla i ha tret un tovalló, uns coberts i una carmanyola d'alumini i quan semblava que anava a estendreho sobre el meu banc, ha tornat a guardar-ho sense gaires miraments, quasi a empentes i amb una certa ràbia mal continguda.

Serà que està trist per mi -he pensat- serà un noi de grans sentiments cap a les plantes i només pensar que esta a punt de participar en el meu assassinat, li ha tret la gana. En aquell moment, l'he vist amb uns altres ulls, ja no era un botxí despietat, en aquell instant m'ha semblat un noi pinxo i ben plantat que de segur tindria un gran futur i he pensat que valdria la pena morir en mans d'un noi així, jove, fort i de bons sentiments. Em sentiria orgullós i feliç de morir en aquell instant mateix, si fora ell qui brandés la destrat per abatrem.

En un tancar i obrir d'ulls, s'ha posat dret i s'ha dirigit a mi. Ho sento, ha dit, sé que no es correcta, sé que fins i tot es una infracció greu i que jo, precisament, no ho hauria de fer, però, que vols que et digui, al cap i a la fi, vas a morir, els teus dies estan comptats. Alea iacta es.

Sense pensar-ho més, sense cap mena de penediment, amb un clau prim i llarg, ha travessat les meves entranyes, sense

commiseració, per penjar un full. Un dolor transversal ha recorregut tronc i branques i les meves agulles han udolat tant fort ,que el seu lament ha fet vibrar alzines i plàtans que per primera vegada m'han esguardat amb una mirada de tu a tu, de igual a igual, solidaritzant-se amb el meu patiment.

9

Elisenda, t'estimo Sé que no ho llegiràs mai Sé que no ho sabràs mai Sé que mai m'atreviré a dir-t'ho. Però t'estimo i aquest pi, un pi anomenat pinyoner, s'endurà amb ell el meu secret.

Palafrugell, 12 de novembre de 2015.